

V gostinstvu in turizmu bi lahko poleti manjkalo 15 odstotkov delavcev (tema)

piše Marjetka Nared

Ljubljana, 5. marca - Gostinstvo in turizem je ena od panog, kjer najbolj primanjkuje delovne sile. Povpraševanje delodajalcev v panogi se je od leta 2015 samo po uradnih podatkih podvojilo in slišati je, da bi jim lahko letos poleti primanjkovalo 15 odstotkov kadra. Država poskuša stanje popraviti s štipendijami, v sindikatu pa opozarjajo na nujnost zvišanja plač.

O težavah z iskanjem kadra po raziskavi Zavoda RS za zaposlovanje poroča kar 61,2 odstotka delodajalcev v gostinstvu in turizmu z vsaj desetimi zaposlenimi, kar pomeni, da imajo več tovrstnih težav le v kmetijstvu (77,4 odstotka) in gradbeništvu (62,1 odstotka).

Kadrovske težave v gostinstvu in turizmu so sicer stalnica, z izbruhom epidemije covid-19 pa so se še močno povečale, saj je zaradi protikoronskih ukrepov, med njimi večmesečne prepovedi poslovanja turizma, prišlo do odliva delavcev, pri čemer so si številni poiskali delo v drugih dejavnostih in tam ostali.

Lani so delodajalci v gostinstvu in turizmu tako po podatkih zavoda razpisali 8605 prostih delovnih mest, leta 2015 denimo 4617. Največ mest, 2847, je bilo v letu 2021 za delo natakarja (leta 2015 1828), s 1511 razpisanimi mesti je sledilo povpraševanje po kuharjih (leta 2015 1010).

Delodajalci si pomagajo s tujci

"Ob postopnem okrevanju turistične panoge se vedno izraziteje kažejo izzivi pri zagotavljanju delovne sile," je za STA potrdil direktor Turistično gostinske zbornice Slovenije (TGZS) Fedja Pobegajlo. "Po ocenah naših članov se lahko zgodi, da bo v letošnji glavni turistični sezoni primanjkovalo okoli 15 odstotkov kadra," je opozoril.

Delodajalci kadrovske ekipe po njegovih besedah popolnjujejo na več načinov, z mladimi zaposlenimi, študenti, upokojenci, pa tudi tujci. Po ocenah TGZS bo tako v slovenskem turizmu v poletni sezoni zaposlenih med pet in 10 odstotkov tujcev, katerih zaposlovanje pa je administrativno zapleteno in dolgotrajno, zato si želijo poenostavitve postopkov.

Za pravi spopad s problematiko pa bodo potrebne sistemske rešitve, se strinjajo deležniki, ki jih skrbi tudi zaskrbljujoč slab vpis v strokovne šole.

V pripravi nacionalni strateški dokument

Kot so za STA spomnili na ministrstvu za gospodarstvo, je Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS na njihovo pobudo v politiko štipendiranja 2020-2024 med upravičence do deficitarnih štipendij uvrstil izobraževalne programe s področja gostinstva in turizma, in sicer programa gastronom-hotelir ter gastronomija in turizem.

V okviru javnega razpisa za dodelitev štipendij za deficitarne poklice za šolsko leto 2022/2023 je tako na voljo 3,67 milijona evrov, kar bo zadostovalo za 1000 štipendij za deficitarne poklice v mesečni višini 102,40 evra.

Kot so še spomnili na ministrstvu, je država na pobudo turističnega gospodarstva v okviru delovne skupine za reševanje kadrovske problematike v gostinstvu in turizmu začela tudi promocijsko kampanjo. "Skupaj s Slovensko turistično organizacijo smo pripravili kratek videospot, namenjen promociji poklicev v gostinstvu in turizmu ob priložnosti informativnih dni za vpis v srednje šole," so pojasnili in dodali, da naj bi kampanja potekala dlje časa, cilj pa je nagovarjati mlade in njihove starše, svetovalne delavce v osnovnih in srednjih šolah ter brezposelne osebe.

Ministrstvo ima v pripravi tudi nov strateški dokument slovenskega turizma do leta 2028. "Ena izmed osrednjih politik delovanja je politika kadrov," so pojasnili.

V TGZS ob tem državo pozivajo še, naj temeljiteje nadzira morebitno delo na črno ali delo brez ustreznih obdavčitev v panogi.

Delo ob "petkih in svetkih"

Medtem pa v Sindikatu delavcev gostinstva in turizma Slovenije opozarjajo, da bo treba za privabitev kadra poskrbeti tudi za privlačne in dobre delovne pogoje, saj delavci v panogi zdaj delajo "sedem dni na teden, tudi po deset in več ur na dan, so preobremenjeni zaradi pomanjkanja kadra, se spopadajo z neustreznimi normativi ter oddelajo tudi po pol milijona in več presežnih ur na leto".

Generalna sekretarka sindikata Breda Črnčec je zato pozvala k zagotavljanju dela po normativih, tedenskih urnikih, ki se ne bodo dnevno spreminjali, zagotavljanju počitkov in letnega dopusta, pa možnosti prostega časa za zasebno življenje in družino ter spoštljivim medsebojnim odnosom. Nujno je tudi dosledno spoštovanje delovne zakonodaje, je dodala.

Poseben problem pa so po njenem nizke plače, zaradi katerih več tisoč Slovencev dela v Avstriji. Povprečna plača v gostinstvu je lani v obdobju prvih sedmih mesecev znašala 1260 evrov bruto oz. 850 evrov neto, kar predstavlja 65 odstotkov povprečne bruto plače v Sloveniji. Najnižja osnovna plača po kolektivni pogodbi dejavnosti medtem še vedno znaša 529,20 evra bruto oz. 412,25 evra neto, je spomnila Črnčečeva.

Nujen nov plačni model?

"To je popolna anomalija in pomeni nujo po drugačnem plačnem modelu, ki bo odražal realno stanje in vrednotenje dela. Zaradi nizkih osnov so namreč nizki tudi vsi dodatki in delodajalci plačujejo velike razlike do minimalne plače, ki je uzakonjena, delavcem pa osnova ostaja nespremenjena. Z inflacijo pa le še dodatno pada realna vrednost že tako nizkih delavskih plač. In pada tudi njihova kupna moč. Še več, delavci na minimalni plači ne morejo dobiti niti posojila na banki. In za to zvonijo že vsi zvonovi, da večletno podplačanost delavk in delavcev v gostinstvu in turizmu premaknemo iz mrtve točke," je ostra sindikalistka.

Kot je pojasnila, so zato februarja začeli zbirati podpise zaposlenih v podporo sindikatu v pogajanjih za dvig plač, višino regresa za letni dopust in kolektivno pogodbo dejavnosti, ki se izteče konec leta.

"Če se želimo iti butični, zeleni in petzvezdični turizem, potrebujemo strokovne in predane zaposlene, da bomo tak kader pridobili in tudi zadržali, pa jih je in jih bo treba tudi dobro plačati. Plače so vendarle ključne, da živimo neko normalno življenje, ne pa da zgolj živorimo iz meseca v mesec in se kljub mesečnemu oddelanemu fondu ur le za malenkost izognemo pragu revščine," je sklenila.